

Aan: portefeuillehouders BJJ, FEZ, Milieu en GS

Betreft: Gebruik van houtkeurmerken bij aanbestedingen

Datum: 24 juli 2015

Geachte mevrouw Nauta-van Moorsel,

De afgelopen jaren heeft de VNG in het kader van het project 'Duurzaam Inkopen!' flink geïnvesteerd in het vergroten van de bewustwording bij gemeenten omtrent het belang van duurzaam inkopen. Veel gemeenten zijn hiermee aan de slag gegaan en de wens en bereidheid om onder andere duurzaam hout in te kopen is sterk gegroeid. Dit is een zeer positieve ontwikkeling.

Gemeenten blijken echter niet altijd op een juiste wijze te handelen binnen de juridische kaders. Bijvoorbeeld rondom de inkoop van duurzaam hout. Zo zijn er gemeenten die naar een specifiek houtkeurmerk vragen, wat in strijd is met de aanbestedingsregels. Er is inmiddels een klacht ingediend bij de Europese Commissie over FSC-only beleid bij Nederlandse gemeenten. Met het op niet juiste wijze handelen binnen de juridische kaders loopt u het risico dat u een aanbesteding moet intrekken of mogelijk een schadevergoeding moet betalen aan een ondernemer die hierdoor is benadeeld. In deze brief bieden wij u handvatten voor duurzame inkoop.

Regelgeving

De aanbestedingswetgeving is gebaseerd op de beginselen van non-discriminatie, gelijke behandeling en transparantie. Vrije concurrentie is hierbij de onderliggende gedachte. Deze beginselen zijn nader uitgewerkt in de Aanbestedingswet 2012. Het voorschrijven van een keurmerk -zoals een houtkeurmerk- is in strijd met deze wet en de daaraan ten grondslag liggende Europese aanbestedingsrichtlijn. Het voorschrijven van een specifiek keurmerk is namelijk discriminerend ten opzichte van die partijen die wellicht wel voldoen aan de aan het keurmerk ten grondslag liggende criteria maar die niet beschikken over het keurmerk zelf.

Bovendien bepaalt de Aanbestedingswet 2012 dat eisen of wensen van een

aanbestedende dienst altijd verband moeten houden met 'het voorwerp van de opdracht', om te voorkomen dat willekeurige eisen worden gesteld waardoor de gelijkwaardige behandeling van ondernemers in het gedrang komt.

Veel keurmerken hebben onderliggende criteria die geen verband houden met het voorwerp van de opdracht, bijvoorbeeld criteria die gaan over de algemene bedrijfsvoering. Daarom mag een specifiek keurmerk niet worden voorgeschreven. De toevoeging 'of gelijkwaardig' maakt dit niet anders.

Het is wel toegestaan om de criteria die aan een keurmerk ten grondslag liggen en die verband houden met het voorwerp van de opdracht over te nemen in de aanbestedingsstukken. Deze manier van uitvragen is transparant en waarborgt een gelijke behandeling van marktpartijen. Een inschrijver kan dan met het keurmerk bewijzen dat hij aan die elementen voldoet. Dat mag echter ook op iedere andere wijze. Een en ander is door het Europees Hof van Justitie bevestigd in de zogenaamde 'koffieautomatenzaak' tegen Nederland^[1]. In deze zaak werd door de provincie Noord-Holland bij de aanbesteding van koffieautomaten naar het Max Havelaar-keurmerk gevraagd. Het Europees Hof van Justitie oordeelde dat eisen van een keurmerk als zodanig niet is toegestaan. In plaats daarvan had de provincie de onderliggende criteria van het keurmerk moeten opnemen in de aanbesteding.

- *Toetsing van convenanten*

Er zijn ook gemeenten die afspraken maken of convenanten sluiten met specifieke keurmerkorganisaties, bijvoorbeeld met FSC. In dit geval is het raadzaam dat u verifieert of dergelijke afspraken niet strijdig zijn met het aanbestedingsrecht. Deze afspraken of convenanten mogen er immers niet toe leiden dat de gemeente enkel en alleen nog een specifiek keurmerk voorschrijft of als bewijs accepteert binnen haar aanbestedingen. Hiermee loopt u het risico dat uw positieve inspanningen niet tot de gewenste resultaten leiden vanwege strijdigheid met regelgeving.

- *Toekomstige regelgeving*

In het najaar zult u nog nadere informatie van ons ontvangen op dit onderwerp. Hierin zal o.a. het hanteren van keurmerken binnen het kader van de nieuwe Europese Aanbestedingsrichtlijn worden toegelicht. Deze nieuwe wetgeving zal uiterlijk 18 april 2016 in werking treden en daarmee gaan gelden voor gemeenten via implementatie in de nationale Aanbestedingswet.

^[1] Zaak C-368/10 - Europese Commissie tegen Koninkrijk der Nederlanden, arrest van 10 mei 2012.

- *Duurzaam bosbeheer*

Het is niet alleen vanuit juridisch oogpunt onverstandig om een specifiek houtkeurmerk voor te schrijven: het kan ook het gebruik van duurzaam hout en de duurzaamheidsambities van de gemeenten juist doorkruisen. Door een specifiek houtkeurmerk te verlangen worden opdrachtnemers namelijk beperkt op het gebied van kwaliteit, beschikbaarheid en prijs. Dat leidt tot een eenzijdige druk op houtsoorten, wat niet wenselijk is uit het oogpunt van duurzaam bosbeheer.

De rijksoverheid heeft eigen criteria ontwikkeld voor het inkopen van duurzaam hout: het Timber Procurement Assessment System (TPAS). De bestaande certificeringssystemen (keurmerken) worden daaraan getoetst. Binnen het duurzaam inkoopbeleid van de Nederlandse overheid is hout geaccepteerd voor het inkoopbeleid als het hout of de houten producten voldoen aan ten minste 7 van de 9 principes voor duurzaam bosbeheer zoals die zijn vastgelegd in TPAS. Op dit moment kan dat met de keurmerken FSC en PEFC worden aangetoond. Het kabinet heeft echter recent bekendgemaakt dat zij voornemens is ook het Maleisische duurzaam hout certificaat MTCS volledig te gaan erkennen binnen het duurzame inkoopbeleid. Voor meer informatie zie: [Kamerbrief over ontwikkelingen duurzaam bosbeheer](#) en <http://www.tpac.smk.nl>.

Nadere informatie

Het Rijk heeft verschillende initiatieven ontplooid om het inkopen van duurzaam hout te stimuleren en zo eenvoudig mogelijk te maken. Het benutten van deze initiatieven kan u ondersteunen bij de inkoop van duurzaam hout en helpt u te voorkomen dat u uw eigen duurzaamheidsambities doorkruist wegens strijdigheid met wet- en regelgeving. In deze brief brengen wij deze initiatieven onder uw aandacht.

- *Green Deal Bevorderen Duurzaam Bosbeheer*

In deze Green Deal slaat het Rijk de handen ineen met twintig brancheorganisaties om hout uit duurzaam beheerde bossen gemeengoed te maken in Nederland. Vanuit de Green Deal wordt dit onder andere gestimuleerd door bijeenkomsten te organiseren om inkopers te ondersteunen. De bijeenkomsten zijn laagdrempelig en kunnen op verzoek ook kosteloos worden georganiseerd voor individuele decentrale overheden. De eerstvolgende bijeenkomst vindt plaats in Rotterdam. Zie voor meer informatie over activiteiten en achtergrond van de Green Deal: <http://www.bewustmethout.nl>
Hier zijn op korte termijn ook onderzoeksrapporten te vinden die in opdracht van de Green Deal zijn gemaakt over marktaandeel duurzaam hout in Nederland, beschikbaarheid en andere relevante onderwerpen.

- Website inkoop duurzaam hout

In opdracht van de rijksoverheid is de website www.inkoopduurzaamhout.nl gerealiseerd. Doel: informatie verspreiden over nut en noodzaak van de inkoop van duurzaam hout en hoe inkopers daarbij te werk kunnen gaan. Zo is er een stappenplan en e-learning-module te vinden voor inkopers, standaardbestekteksten, antwoorden op veelgestelde vragen en informatie over kennisbijeenkomsten (o.a. vanuit de eerder genoemde Green Deal) en andere informatieplatformen.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized loop with a smaller loop on top and a long, thin stroke extending upwards and to the right.

J. Kriens
Voorzitter Directieraad